

БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

БИОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра зоологии

Аннотация к дипломной работе

**«ЭКОЛОГИЯ НОРЕНИЯ ЛИСИЦЫ ОБЫКНОВЕННОЙ
(*VULPES VULPES*) В КОМБИНИРОВАННОМ
ЛАНДШАФТЕ МИНСКОГО И СМОЛЕВИЧСКОГО»
РАЙОНОВ**

Научный руководитель:
к.б.н., ст.н.с. ГНПО «НПЦ
НАН Беларуси по биоресурсам»
А.А. Сидорович

Минск 2015

РЕФЕРАТ

Дипломная работа 41 с., 10 рис., 1 табл., 14 источников.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ЛИСИЦА, НОРЕНИЕ, ЭКОЛОГИЯ, ЛАНДШАФТ, ЗООЛОГИЯ.

Объект исследования: лисица обыкновенная (*Vulpes vulpes* L.).

Цель: изучение особенностей организации и расположения нор лисицы обыкновенной (*Vulpes vulpes* L.) в комбинированном аграрно-селитебно-рекреационном ландшафте Минского и Смолевичского районах Беларуси.

Методы исследования: в ходе исследования использованы стандартные полевые методы зоологических исследований, а именно: поиск выводковых нор, их проверка на наличие выводков норных млекопитающих и составление протокола описания для каждой норы.

За время проведения исследования было найдено и исследовано 19 мест норения лисицы обыкновенной и составлены протоколы с их описанием. Лисицы в 80 % случаев занимали норы, которые они выкапывали сами. В 20 % случаев они занимали норы, выкопанные барсуком. В обследованных норах количество входов сильно варьировало. Чаще всего встречались норы с двумя входами. Несколько реже встречались норы тремя и четырьмя входами. Было выявлено три формы входов в норы. Овальные входы преобладали, составляя 68 % всех случаев. Также встречались круглые (11 %) и аркообразные (21 %) входы. Чаще всего норы располагались в спелом ельнике (40 %) и елово-мелколиственном лесу (40 %). Также были найдены норы в сосновом лесу (13 %) и на зарастающей вырубке (7 %). В найденных нами норах, входы были ориентированы на все стороны света, однако меньше всего отнорков смотрело на юго- и северо-запад. Норы чаще всего располагались на холме (47 % нор) или на равнинной местности (40 %). В поверхностных грунтах, в местах расположения, нор преобладали суглиnkовые почвы (60 % случаев). На песчаных почвах ни одной норы обнаружено не было. Чаще всего норы располагались рядом с открытым биотопом, однако дальше 1 км от поселения человека. В разные годы процент занятости нор значительно варьировал - от 22 до 60 %, в среднем составляя 47 %.

РЭФЕРАТ

Дыпломная работа 42 с., 10 мал., 1 табл., 14 крыніц.

КЛЮЧАВЫЯ СЛОВЫ: ЛІСІЦА, НАРЭННЕ, ЭКАЛОГІЯ, ЛАНДШАФТ, ЗААЛОГІЯ.

Аб'ект даследвання: лісіца звычайная (*vulpes vulpes*).

Мэта: вывучэнне асаблівасцяў арганізацыі і размеркавання нор лісіцы звычайнай (*Vulpes vulpes*) у камбінаваным аграрна-рэкрэацыйным ландшафце Мінскага і Смалявіцкага раёнаў Беларусі.

Метады даследвання: у ходзе даследавання выкарыстаны стандартныя палявыя мэтады заалагічных даследаванняў, а менавіта: пошук вывадкавых нор, іх праверка на наяўнасць кодлаў норных млекакормячых і складанне пратакола апісання для кожнай норы.

За час правядзення даследавання было знойдзена і даследавана 19 месцаў нарэння лісіцы звычайнай і складзены пратаколы з іх апісаннем. Лісіцы ў 80% выпадкаў займалі норы, якія яны выкопвалі самі. У 20% выпадкаў яны займалі норы, выкапаныя барсуком. У абследаваных норах колькасць уваходаў моцна вар'іравала. Часцей за ўсё сустракаліся норы з дз'вумя ўваходамі. Некалькі радзей сустракаліся норы з трыма і чатырма ўваходамі. Было выяўлена тры формы уваходаў у норы. Авальныя ўваходы пераважалі, складаючы 68% усіх выпадкаў. Таксама сустракаліся круглыя (11%) і аркападобныя (21%) ўваходы. Часцей за ўсё норы размяркоўваліся ў саспелых ельніках (40%) і ялова-драбналістым лесе (40%). Таксама былі знойдзены норы ў сасновым лесе (13%) і на зарослай высечцы (7%). У знойдзеных намі норах, ўваходы былі арыентаваны на ўсе бакі свету, аднак менш за ўсё ўваходаў глядзела на паўднёва- і паўночна-заход. Норы часцей за ўсё размяшчаліся на ўзгорку (47% нор) або на раўніннай мясцовасці (40%). У павярховых грунтах, ў месцах размеркавання нор, пераважалі суглінкавыя глебы (60% выпадкаў). На пяшчаных глебах ні адной норы выяўлена не было. Часцей за ўсё норы размяшчаліся побач з адкрытым біятопам, аднак далей 1 км ад паселішчаў чалавека. У розныя гады адсотак занятасці нор значна вар'іраваў - ад 22 да 60%, у сярэднім складаючы 47%.

ABSTRACT

Degree thesis: 41 p., 10 fig., 1 tab., 14 sources.

KEYWORDS: FOX, DENNING, ECOLOGY, LANDSCAPE, ZOOLOGY.

The object of the degree – a red fox (*Vulpes vulpes* L.).

The aim: studying the patterns of the organization and location of the red fox (*Vulpes vulpes* L.) dens in the combined landscape of Minsk and Smolevichi districts.

Methods: a standard field methods of zoological studies were used: den searching, checking for litter presence and filling the protocol descriptions for each den. During the study it was found, investigated and described 19 red fox denning sites. In 80 % cases they occupied dens they had dig by themselves. In 80% cases they occupied dens digged by the badger. In the examined dens the number of entrances varied greatly. The most often two entrances were attributable for the dens. Much fewer the number of three and four entrances were found. The 3 types of den entrances were revealed. Oval entrances were most numerous, accounting for 68 % of all cases. The round (11 %) and arced (21 %) ones were also found. Most of the dens were located in mature spruce (40 %) and spruce-leaved forest (40%). The dens were also found in the pine forest (13 %) and old clear cut (7 %). The most of the den were faced on all the quarters, less were faced south and northwest. The most of the dens were located on a hill (47 %) or on the plains (40 %). On the surface at the location of dens semiclay soils predominated (60 %). In a sandy grounds no dens were found. Most often dens were located near an open biotope, but 1 km away from human settlements. The percentage of occupied dens varied greatly over the years: from 22 to 60 %, averaging 47 %.